

ПОТЕНЦІАЛ РОЗВИТКУ СПЕЛЕОТУРИЗМУ В КРИМУ

Григорян Д.М.

Науковий керівник – Гордієнко Т.В., асистент

Спелеотуризм – різновид спортивного туризму, зміст якого полягає в подорожах по природним підземним порожнинам (печерам) і подоланням у них різних перешкод (сифони, колодязі) з використанням різного спеціального спорядження (акваланги, карабіни, мотузки, гаки, індивідуальні страхувальні системи й ін.).

Цей вид туризму завоював симпатії багатьох аматорів підземних подорожей. Вони можуть милуватися казковими кам'яними квітками із кристалічних утворень, купатися в підземному озері, захоплюватися печерним чудом - сталактитами й сталагмітами.

Спелеологічний туризм, як вид спортивного туризму, розвивається в Криму протягом багатьох десятиліть і саме завдяки розвитку спелеотуризму в Україні на сьогодні проведено туристсько-спортивну класифікацію та в певній мірі досліджено значну частину відомих печер.

На Кримському півострові знайдено і зафіксовано близько 900 печер. Виділяють 4 спелеологічних райони: Ялтинське і Центральне карстове плато; Чатир-Даг; Долгоруківська яйла; Карабі-яйла

Вивчені печери в нашій країні діляться на I до IV категорій складності із двома напівкатегоріями ("а" й "б"). Категорія залежить від складності проходження, максимальної довжини ходів печери, її сумарної глибини, наявності в тім або іншому ступені таких природних перешкод, як завали, каменепади, лабіринти, вузькі лази й щілини, підземні озера й ріки, водоспади й сифони, похилі ділянки постійного зледеніння, стрімкі скельні ділянки, прямі стовбури колодязів і шахт глибиною більше 60 метрів й інших.

В юрських вапняках Кримських гірських масивів Карабі-Яйла, Долгоруківська Яйла, Чатир Даг, Ай-Петрінська Яйла, Карадагський Ліс карстовими водами створені провалля у сотні метрів глибиною з підземними залами, річками, озерами та сифонами.

На Карабі-Яйлі найбільш цікаві комбіновані печери Солдатська (глибина 508 м, довжина – 2100 м, категорія важкості – 4Б) та Нахимовська (глибина – 338 м, довжина – 460 м, категорія важкості – 3А), а також вертикальні печери Дружба (глибина 270 м, категорія важкості 3А) та Молодіжна (глибина 260 м, категорія важкості 2Б).

На Долгоруківській Яйлі найбільш відомою є унікальна пам'ятка природи багатоярусна печера Кизил-Коба (довжина 13850 м, категорія важкості 4Б). З комбінованих печер цікаві Мархосар (глибина 110 м,

довжина 1150м, категорія важкості 2Б) та Провал (глина 104 м, довжина – 1150 м, категорія важкості 2Б),

Чатир-Даг – чудовий навчальний полігон, де є можливість оволодівати різною технікою спелеологічних сходжень. Різноманітними маршрутами відома вапнякова шахта Бездонний колодязь (глибина 195 м, довжина 410 м, категорія важкості 2Б). Печера Хід Конем цікава своїми просторами глибокими колодязями та вузькими складними переходами між прямовисними схилами (глибина 213 м., категорія важкості 3А). Надзвичайно цікавими екскурсійними об'єктами є печери Мармурова та Еміне Баір Хосар.

На Ай-Петрінській Яйлі та у Карадагському Лісі найбільш значними є вертикальні печери Каскадна (глибина 1500 м, довжина 630 м, категорія важкості 3Б) та Вдовіченка (глибина 196 м, довжина 250 м, категорія трудності 3А). Заслужують на згадку печери Пастушья (глибина 155 м, категорія важкості 2Б) та Севастопольська (глибина 200 м, категорія важкості 2Б).

Кримські гори можуть запропонувати для огляду й обстеження більше восьмисот печер. Практично кожен бажачий може відкрити для себе красу загадкового підземного миру гірських масивів.

Сприяння функціонуванню даного виду спорту також забезпечує Українська спелеологічна асоціація (УСА), головними завданнями якої є: розвиток спелеології в Україні; сприяння науково-методичному та інформаційному забезпеченню спелеологічної діяльності; всебічні дослідження печер; впровадження та розвиток системи підготовки та підвищення спелеологічної кваліфікації молодих спелеологів; популяризація спелеології серед широких кіл громадськості, поширення інформації про спелеологічну діяльність; розробка та впровадженню рекомендацій з підвищення безпеки спелеологічних подорожей та досліджень; сприяння в проведенні рятувальних робіт в печерах та карстових районах; сприяння діяльності спелеологічних клубів та дитячо-юнацьких секцій, здійснення практичних заходів з охорони печер тощо.

Результати аналізу стану та передумов розвитку спортивного спелеотуризму показали, що Крим має цілком сприятливий спелеопотенціал та можливості для пропаганди активного здорового способу життя через спелеотуризм.

1. Байтерьяков О. З. Нові тенденції у розвитку спелеотуризму в Україні / О. З. Байтерьяков, О. І. Губарева. – Мелітополь, 2006. – С. 203–206.